

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyórad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok visszafizetését és hirdetések a saadására nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők.

A láthatatlan kéz.

A láthatatlan kéz működik. Működik ma is fáradhatatlanul. A láthatatlan kéz nem pihen. Nem habozik. Nincs se éjjele, se nappala. A láthatatlan kéz világuralmi célokra tör. Amíg lehet, pénzzel. Amíg lehet, diplomáciai fogásokkal. Aztán vérrel. Rátenyerel az egész földre. Igájába hajt nemzeteket, országokat, az egész világot. A láthatatlan kéz sakkjátékot játszik. Mozgatja a királyokat, kisebb és nagyobb rangú figurákat. Tudja, hogy csak ő nyerhet. A többiek csak — *küzdnek*. Egymás ellen. A láthatatlan kéz csak megzavarja a győztes gondolkodását. Ha teste ép, erős, ellenálló volt, legyen a lelke gyenge.

Amikor kötéldégekre volna szüksége, hadd szakadjon darabokra a hitvány cérnaszál. Ha évek szenvedése nem örölte meg, törje össze egy pillanatnak megdöbbenésére! Nem bírta becsületes tusában legyűrni, hát ad neki csillogó eszméket, holdvilágos theóriákat, azokba bizton belekábult. Eszméket, amelyekben ő a láthatatlan kéz hisz a legkevésbé.

Ez a láthatatlan kéz az angol kapzsiság láthatatlan keze. Ez mozgatja évszázadok óta a világ folyását. Ez torlasztja egymásra a történelemnek örvénylő gyűrűit. Ez prédikál szabadságról, s az alatt gazdasági rabszolgaságába hajtja az egész világot.

Megrontja a tengerek szabadságát. Versenyársat nem tűr. Ez a láthatatlan kéz az, amely észrevétlenül rásiklik a világforgalom összes ütőereire. Megtalálja és kiméretlenül megszerzi az Óceán minden részében azokat a pontokat, amelyek uralkodnak a fontos forgalmi utvonalakon. *Gibraltár* révén elzárja a bejárást a Földközi tengerbe, *Málta* révén az összeköttetést a Földközi tenger nyugati és keleti medencéje között, *Cyprus* révén biztosítja a bejárást a Szuezi-csatornába. Így uralkodik a legrövidebb vízi összeköttetésen Indiával, az Indiai-Oceánnal és a Csendes-Oceánnal. És így tovább. Perim sziget, Singapore nem az utolsó, mit falánk étvágya fölfal. Talán még — Calais sem.

Ez a kapzsiság tartja kezében a tengerjáró nemzetek *szénállományát*, ez igazgatja a világrészek hatalmas testei között feszülő *kábelek* végtelen hurjait.

Ez teremt háborút, ha kell. Ez

usztija egymásra a békés, dolgos nemzeteket, ha üzleti érdeke úgy kívánja. Az egész világon vannak ügynökei, akik céljait szolgálják. Akiknek segítségével bizton számíthat, amidőn aranyat szűr mások verejtékéből, mások meleg, piros vérenek duzzadó folyamából.

Ugy fordulhat, hogy egyszer csak békére lesz szüksége. S ahogy háborút csinált, a békét is meg fogja csinálni. Ez a láthatatlan kéz — ha az üzlet úgy kívánja. De csak akkor. Más belátás nincs. A bábok addig csak mozogjanak tovább. Véresre korbácsolt háttal. Lelkükön a szellemi rabszolgaság bilincseivel.

Kérdezzük, mivel lehet mindezt megcsinálni. Mivel lehet világuralmat alapítani. Mivel lehet háborút és békét teremteni. Mivel lehet a népek, a nemzetek gondolkodását kormányozni!

Ennek a láthatatlan kéznek egyik leghatalmasabb fegyvere a *sajtó*. A sajtó, amely nagy áldás, a felvilágosodás megfizethetetlen eszköze, a kultúra mindennél alkalmasabb zászlóvivője lehet. Lehet bajnok, az igazság bajnoka, de lehet szolga, a hazugság megfizetett zsoldosa. A jó és rossz fiú, Ábel és Kain egy személyben. A szellem utját majd föl a magasságokba tereli, majd le a lomha sáros földre csavarintja. Mint akkor az áldozati füstöt a jóság és a rosszaság. Ami a láthatatlan kézben az önzésnek, a kapzsiságnak piszkos eszköze, ugyanaz az emberszeretetlenek, a felebaráti érzéseknek, az igazságnak, a hazaszeretetlenek emelkedett szószéke lehet, ahonnan a tiszta, lelkes hang messze hallik. Amely nem festi a szerecsent fehérre, nem dobálja meg fekete sárral a legszentebb törekvéseket, hanem az igazság útján jár s mindent a maga valóságában akar megmutatni.

Joggal kérdezhetnénk: Ha ilyen nagy hatalom, ilyen rettenetes, messzehordó ágyu a sajtó, miért nem használjuk azt fel *mi keresztények érdekeink védelmére*?

Miért türjük, hogy legfehérebb igazságainkat, szerecsenre fessék, ideáljainkat sárral megdobálják? Miért nem gyártunk mi is egyenlő fegyvereket, miért nem küzdünk velök? Miért nem teremtünk pártfölközi nagy keresztény sajtót? Nem vagyunk rá képesek? Nem igaz! Csak túl nagy bennünk a nemtörődömség és a saját dolgaink iránti közömbösség. Sápítózni, azt nagyon jól tudunk, de ha tette kerül a sor,

mindig azt mondjuk — tegyen a másik.

Most itt az alkalom. Helyrehozhatjuk a multak hibáit. Nincs több veszteni való idő! Mutassuk meg egyszer, mit tudunk s *jegyezzünk sajtóhadikölcsönt!*
Bgy.

A trializmus körül.

Téves volna hinni, hogy a trializmus kérdése nem aktuális most, amikor monarchiánk és szövetségesei s velök együtt kiválóan Magyarország véres harcokat ví az angol kapzsiság, a francia revanche-politika s az olasz aljasság üzelmei ellen.

Bizony foglalkoznunk kell azzal a közelebb álló politikai mozgalommal, amely néhány év előtt céljával tüzte ki a Monarchia összes délszlávainak egyesítését egy külön állam szervezetében, lehetőleg a Monarchia keretében. A nagyszabású terv egyelőre nem sikerült, mert megpendítése óta sok olyan dolog történt, ami méltán gondolkodóba ejthette a pánszláv eszmék fanatikusait. Hát hogy is sikerülhetett volna? A trializmus, mint az alábbiakból látni fogjuk, annyira megvázkódott volna a dualisticus monarchia alapépítményeit, olyan éket vert volna Ausztria és Magyarország közé, hogy ez már a priori igazolni látszott a találó közmondást: „*inter duos litigantes tertius gaudet*”, vagyis a monarchia két versengő állama között a harmadik ujjongana örömeiben.

Amde a délszláv álomszövedék elszámították magukat. Eddig is megnéztük, hogy ki a szomszédunk s nem képzelnék magyar törvényhozást, amely becikkelyezne törvényileg egy olyan államalakulatot a Monarchia területén, mint aminőt a trializmus hívei sürgetnek. Ez végső elemzésben nyilvánvalóan a saját állami integritásunk tudatos gyengítésének kimondása lenne.

A világháború, amelynek egyik gyújtó szikrája éppen a megittasodott pánszlávizmussal volt, alaposan megleckéztette a szláv tulzókát, pro primo Oroszországot és kisebb csatlósait. A lecke hatott! Az orosz főpátrónus félrebillent, követői pedig vezekelve ismételték: „*vanitas vanitatum et omnia vanitas!*” A trializmus ideája egyelőre elméleti fictió maradt s ma már nem beszélnek róla; legföljebb egy Jerzsábek és Koroszec felszólalásából tör ki a pánszláv világfájdalom rekedt hangja.

Am azért lássuk csak közelebről, mert a háború lezajlása után ismét szóba kerülhet. Résen leszünk mi is!

Néhány év előtt sokat hallottunk arról. Körülbelül az annexió idejére (1908—10-re) esik a saionja, amikor legtöbbet irtak és beszéltek róla. Különösen az osztrák és horvát sajtó foglalkozott vele igen szívesen; míg a magyar közvélemény elvetette még a gondolatát is.

Annak idején már egész komoly mérveket ötlött az a politikai ház, mely azt tüzte ki céljával, hogy Bosznia-Hercegovinát vagy elszakítja az annexió ténye után, vagy pedig a dualisztikus monarchiát trialisztikus alapon szervezné át oly módon, hogy az eddigi pa

ritásos két állam Ausztria és Magyarország mellé egy ujonnan szervezendő harmadik államot; a horvát tulzók fantáziája szerint megalkotandó nagy délszláv birodalmat helyezné a Habsburg monarchia déli részére.

Érdemes lesz megnézni a forgalomba hozott triászterképet. Első szempillantásra észreveheti bárki, hogy az egész a horvát tulzók találmánya. Így már megértjük dr. Petrinien's német munkáját is a „Horvát állam”-ról. Ausztriában persze hogy akadt néhány nagyhangú hive s állítólag udvari körökben is beszéltek róla.

A trializmus alapintenciója világos: a délszlávok egyesítése. Bevallott célja szintén kézenfekvő: a mostani államjogirend teljes felforgatása. Így aztán minket magyarokat is érdekel a dolog, mert a magyar állam területe felett is rendelkeztek volna azok az urak, kik a triász térképen évszázados államjogi alapot hagytak el csak azért, hogy ábrándos terveik hirdetésével félrevezessék a szlávok hiszékeny népét. Gondolkodjunk csak egy keveset a világháború közvetlen előzményein!!

Ezzel a nagyarányú politikai agitációval függött össze a zágrábi felségárulási per 1910-ben. Ezzel függött össze Szerbia mozgósítása 1909-ben s ezzel magyarítható részünkről az az óriási óvintézkedés, amit az annexió után tennünk kellett 1910-12-ig Bosznia-Hercegovinában. Nemcsak a határokat rakták meg nehéz ágyúkkal, de bent a tartományok belsejében is uton-utfélen katonai készültségek portyáztak. A nagy szláv propagandával már akkor le kellett volna számolnunk erélyes fellépéssel. Udvarias engedékenységenket gyengeségnek minősítették. Szerbia és Montenegró akkor merészkedett legelőször követelőni fellépni velünk szemben. Azóta pedig semmit sem javultak az állapotok. Sőt ellenkezőleg fajultak. A leszámolás idejét ők siettették, romlásukat maguk idézték elő.

A délszláv kérdéssel úgy vagyunk, mint amikor nyers fát rak valaki a tűzre csak azért, hogy tovább tartson a lappangó zsarátnok, amely fojtó füstöt áraszt maga körül mindenfelé messzire . . .

Köztudomású, hogy a szláv propaganda hivei mennyire nem válogatósak az eszközökben, nem is szólva a szerb „Narodna Obrana” („Nemzeti védelem”) kisdud játékairól.

Ez ugyan benső létünket nem érinti, nem is veszélyezteti; de még sem lehet közböbs reánk. Hiszen a multban is mennyire vigyáztunk arra, hogy a magyar állam tözomszedságában ne legyenek villongások. Bosznia katonai megszállását, az occupációtán sohasem vállalta volna el Andrassy gróf külügyminiszterünk, ha odalenn békesség lett volna; 1878 előtt vagy ha az ottomán birodalom akkori kormányai csak valahogyan is boldogultak volna Boszniával, ezzel a villongó vilajettel.

Tehát most sem hallgathatunk el egy olyan polit. hangulatkeltés felett, amely hazánk területének megnyirbálása után egy ellenséges érzületű szláv államot rendezne be tözomszedságunkban. Mit jelentene ez? — tudjuk a történelemből.

No de lássuk a triásztervet a maga tétéles formájában! A sokféle cikk után, amit lapjaink hoztak egy érdekes térkép tett engem figyelmessé.

Ezt a térképet Hanau Henrik adta ki Bécsben a cs. és kir. térképészeti intézetben ily címen: „A habsburgi monarchia triászterképe”. Előszót is irt hozzá, még pedig magyarul. Szerencsére a szöveg stílusa minden kétséget kizár és nem téveszthet meg egyetlen magyart sem. Azzal kezd, hogy hát Bosznia és H. a mi monarchiánkhoz (igy) hozzájöttek s ez a „tartományszaporodás” minden igazi honfi szívét örömmel tölti el — mondja ő.

Most aztán azt kérdi Hanau? „mi történjék ezen tartományokkal?” (Mi tudjuk, hogy minek kell történnie). Majd így folytatja

áradozásait, hogy az első, aki ezen kérdésre helyes feleletet adott, az Liechtenstein Alajos herceg volt, aki a triászt ajánlotta. Mintha bizony az érdekelt két államnak kevés köze volna ez ügyhöz . . .!

Azután tovább szövi himes szönyegét és az annexiót pompás alkalomnak találja arra, hogy az osztrák-magyar délszlávoknak (szerinte ilyenek is vannak!) eleget lehessen tenni. Azt mondja, hogy a triásznak egy nagy déli szláv-birodalomban — nevezzük pl. Illyria királyságnak, — egy tulnyomó magyar birodalomban és egy tulnyomó német birodalomban kellene mutatkoznia. Így az előző (risum teneatis amici!)

1. Illyria királyságnak Bosznia és Hercegovina, Dalmácia, Horvátország Slavoniával, továbbá Krajna, Karinthia és Stájerországok a drávamelléki darabja lennének az alkotórészei. Ehhez járulna még Görz, Grádika, Triest és vidéke Isztriával. Pedig hát ezekre a talián szomszédnak is fáj a foga. Fővárosa ennek a délszláv birodalomnak természetesen Zágráb lenne; hiszen más város nem is lehetne ugyebár? . . .

2. Magyarországot Hanau és Liechtenstein urak Galiciával, osztrák Sziléziával és Bukovinával akarnák kárpótolni a társországok átengedéseért. Köszönjük szépen!

3. Ausztria megtartaná az alpesi tartományokat, Cseh- és Morvaországot.

Végül a szerkesztő a triász-eszme megvalósítását igazi áldásnak tartja a monarchiára nézve. Ennyit az előző. Érdemes elolvasni s a térképet megtekinteni. Ez utóbbi illusztrálja legjobban a lehetetlenséget.

Értekezésemben csakis azért foglalkozom a triálizmussal, — ezzel a tipikus pánszláv fantazmagóriával, hogy alkalom adtán az ilyen kérdések se találjanak minket készületlenül.

Felteszem tehát a következő kérdéseket:

1. Érdeke-e Ausztriának a trializmus? Szerintem nem; mert hisz Ausztriából egy sem lehetne tulnyomóan német állomott csinálni, másfelől ott sokkalta erősebb a centralizáló törekvés, semmint hogy a császárság déli örökös tartományait egyszerűen áttelekkönyvezzék Illyria nevére.

2. Érdeke-e Magyarországnak a triász létesítése?

Nem, mert mi inkább a statusquo és jogfolytonosság hivei vagyunk. Alkotmányunknak egyik legerősebb biztosítóka az évezredek jogfolytonosság. Ebben azonban sem a triászt, sem Bukovinát belevinni nem engedjük. A bemutatott térképen nekünk jutna látszólag a legnagyobb terület, ami annyit jelent, hogy „nesze semmi, fogd meg jól.” A vagy olyan rövidlátó politikus Liechtenstein herceg, hogy nem gondol esetleg a quadriászra, avagy egyes tartományok elszakadási törekvéseire, amit per analógium inris az északi szlávok u. n. a csehék, morvák, lengyelek és ruthének csinálnak. Jerzsábek Korosec hivatalos felszólalásaihoz kell-e bővebb kommentár?

3. Végül érdeke-e az annectált tartományoknak, hogy Illyria-néven a horvátokkal egyesüljenek és külön horvát államot alkossanak. Érdeklük-e, hogy akár a horvát, akár a szerb kiadású (mert ilyen is van) triálizmussal kacérkodjanak?

Erre a tartományok nemzete-népe (národ) adja meg a perdöntő választ.

A szerbek egyrésze monarchisztikus érzelmű volt s ma is az; a másik pedig Szerbia felé kacintgatott. A muszlimánok, az iszlám hitű bosnyákok — a tartományok vagyoni arisztokráciája nem ül fel a trializmusnak. Ők a mostani érával teljesen megvannak elégedve: jobb dolguk, nagyobb szabadságuk sohasem volt.

A boszniai horvátságnak kisebb része (papok, hivatalnokok és a diákság egyrésze) trialista; de a többinek jó a mostani tágterü autonómia. Ennélfogva a tartományi lakosság zöme a mostani (háboru előtti) jogállapot mellett van.

De hát akkor kinek kell a triász volta-képpen?

Erre nem nehéz megfelelni. Csak nézzünk végig azon a táboron, amely eddig sem tanusított választékosságot az eszközökben, valahányszor a magyar-horvát unió ellen tüzelt: Horvát-Szlavonországban, Bosznia és Dalmácia területén, a bécsi sajtóban, a delegációban, sőt mondhatni mindenütt, ahol erre alkalma kínálkozott.

Ennek a hivatalos megnyilatkozásait magunk is láthattuk a horvátok obstrukciója alkalmával 1911-ben a magyar országgyűlésen.

Odalent persze még nagyobb és zajosabb hullámokat vert fel Plivecics, Surmin és Szupiló apostolkodása.

Az a testvéri érzés, a testvériség köteleke, amit mi már az iskolában magunkba szívunk és komolyan meg is tartunk a horvátok iránt, az a Dráván túl meglehetősen ismeretlen fogalom. Még mindnyájan emlékszünk a máv. magyar iskolák kisebb-nagyobb üldöztetésére. Személyesen tapasztaltam horvát politikusok között, hogy nagyot néztek valahányszor a „testvér-nemzet” kifejezést hangoztattam.

Egy időben valóságos bűn volt unionista érzést vallani; az unionistákat magyarónak csufolták, társadalmi kellemetlenséget kellett elviselniök s ily módon az unionisták száma igen nagyon lefogyott; az ultrahorvát unionistáké pedig hihetetlenül megnövekedett.

Ámde a világháboru igazolta a magyar-horvát testvéri viszonyt. Évszázadok vérzivatarjaiban s most is a ránk erőltetett háboru tűzförgetegében egymás mellett és együtt harcol a magyar és horvát katona őseitől öröklött hősiességgel.

Zrínyi Miklós, Jurisics és Dugonics lelke átható varázserővel acélozza meg a magyar és horvát katonát a legborzalmasabb veszedelmek között is.

Igy volt ez Szent László király korától kezdve mindég. Szt. István koronája áldásos fényt árasztott mindenkor Horvát-Szlavonország és Dalmácia fölé is.

S ha már a háboru nehéz napjaiban válllvetve, egy szívvel-lélekkel dolgozunk együtt: miért ne munkálkodhatnánk együttesen testvéri megértéssel a béke műveinek fejlesztésén? . . .

Ugy érzem, hogy ennek egyedüli akadályozói a trialista horvát politikusok voltak, kik az osztrák sajtóban is elég nagy port vertek fel s a magyar állam kötelekéből való elszakadás lehetőségét s a külön horvát állam létesítését fennen hirdették a háboru kitörése előtti időben.

Ámde lassan a testtel! Minden zivatar megtisztítja a levegőt. Remélhető tehát, hogy a világháboru fürgetege is eloszlat sokféle fanatizmust, köztük a trializmust is és létrehozza a mesterségesen szitott ellentétek elsimulását a jóakaró megértés becsületes jegyében.

Horvát testvéreinknek tudniok kell, hogy polit. jogaik biztosítását és fejlesztését közjogi aspirációk megvalósítását egyedül a magyar törvényhozás útján, tehát velünk és általunk érhetik el. Minden más ut, melyet nélkülünk, sőt tán ellenünk választanának, kilátástalan és megtévesztő.

Az igazi hazafiak nálunk is, ott is a magyar-horvát unió hivei: úgy a multban, mint a jövő nagy feladataiban. Ezek a hazafiak eddig is szembeszálltak a trializtikus törekvések kalandos táborával, azzal a nagyhangu polit. szakszervezettel, mely nyíltan lármázott, titkon aknamunkákat végzett csak azért, hogy az unió építményén kisebb-nagyobb réseket üssön s még az összeomlás előtt kiköltöztesse belőle a magyar-horvát testvériség évezredek corpusát. Azt a testet, amelynek izmos vállán, erős karjai között fejlődhetett széppé, naggyá s az összes délszláv népek fölé a horvátok kulturája.

Dr. T. J.

Wilson nem békül.

Amerika válasza Czerninnek és Hertlingnek.

Budapest, február 8. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A „New-York Times” az amerikai kormány félhivatalos nyilatkozatát közli Czernin és Hertling beszédére.

Az amerikai kormány azt hiszi, hogy a központiaknak Wilson békefeltételeire adott válasza a legkevésbé sem helyeselhető abban a formában, amelyben mindkét állam szószólói kifejezésre juttatták.

Ezért a versaillesi tanács azon határozatát, hogy a háborút teljes erővel folytatni kell, Wilson és tanácsosai teljes mértékben helyeslik.

Wilson a Lloyd George által közreadott hadicélokot helyesebben írta körül. Több pontra nézve, főleg Elzász-Lotharingiára vonatkozólag Wilson még világosabban beszél, mint Lloyd George. Hangoztatta, hogy a háború csak akkor érhet véget megnyugtató módon, ha a Franciaországon a két tartomány révén elkövetett jogtalanságot jóváteszik. Amikor Hertling ezen nyilatkozatot elutasító álláspontra helyezkedik, nem marad más hátra, mint katonai nyomást gyakorolni ellenségeinkre.

Az osztrák kormányválság egyelőre elsimult.

Budapest, február 8. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A kormányválságot elintézettnak lehet tekinteni, azonban számítani lehet újból való kitörésére, mert a galíciai kérdés a válság magva, egyszerre magyar, sőt tágabb értelemben európai kérdés is, amelyen előbb-utóbb minden kormány megbukik, amíg nem rendezik.

A kormánynak előreláthatólag két hónapi indemnitást fognak megsza-

vazni, azonban sor kerül a kabinet rekonstruálására is. Horbacserszky ukrán miniszter, Zolger délszláv miniszter, Sauer igazságügyminiszter, Höfer közéleti miniszter és Togenburg belügyminiszter lemondanak.

Lehetséges, hogy a kormányt parlamentizálják olyanképpen, hogy egyelőre egy hivatalnok-kormányt alakítsanak, amely megfelelő időben politikusközből álló kormánynak ad helyet.

Finnország Németországhoz akar csatlakozni.

Budapest, február 8. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról hivatalosan jelentik: A finn szenátus elnöke jelszóitást kapott, hogy szüntesse be a a fehérgárda támadását az orosz csapatok ellen.

A szenátus elnöke beszélgetés során nyíltan kijelentette, hogy Finnországnak szándéka az Oroszországtól való teljes elszakadás, hogy Németországhoz csakozzék.

Az elnök végül aláírt egy okiratot, amelyben kötelezi magát, hogy a fehérgárdának az orosz csapatok ellen való ellenállását megszünteti. A fehér gárda ennek ellenére áruló módon megtámadta a balti flottának Vása előtt horgonyzó torpedónaszádjainak törzsét, úgy hogy a hajók visszavonulni voltak kénytelenek Bjömborgba.

Élelmezési tanácskozások Bécsben.

Budapest, február 8. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Landwehr vezérőrnagy, a közéleti bizottság elnöke, aki a múlt héten Budapesten folytatott tanácskozásokat s Berlinben is töltött néhány napot élelmezési kérdések tárgyalásával, visszaérkezett Bécsbe, ahol holnap Windischgrätz-cel és Höferrel fog tanácskozni.

Az orosz főhadiszállás Péterváron.

Budapest, február 8. (Saját tudósítónktól.) A Times jelenti Pétervárról: A bolsevikiek főhadiszállását és törzskarát Pétervárra helyezték át, mivel a lengyel légiók fenyegették az orosz front egyes részeit. A bolsevikiek vezérkarát Mohilesben letartóztatták.

Ausztriában is katonák rekviráljanak.

Budapest, február 8. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Windischgrätz herceg ma tanácskozást folytatott Landwehrrel és Höferrel. Magyar részről azt követelték, hogy Ausztriában is főként a cseheknél és Galiciában, olyan módon, mint nálunk katonai erővel hajtsák végre a rekvirálást.

A harctereinken nincs ujság.

Budapest, február 8. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Nem történt különös esemény.

A vezérkar főnöke.

Berlin, február 8. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

A harci tevékenység csaknem az egész arcvonalon csekély volt. Gyalogságunk a Maas keleti partján Becouvauxnál és Ornestól délnyugatra felderítő vállalkozásokról számos foglyot szállított be. A tüzés ezekre a szakaszokon egész nap tevékeny maradt.

Ludendorff, első főszállásmester.

Popovits — pénzügyminiszter.

Budapest, február 8. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsának ülésén Popovits kormányzó bejelentette, hogy pénzügyminiszteri tárcát vállalt a magyar kormányban, azután meleg szavakkal elbucuzott a főtanács tagjaitól.

A krimi félsziget a szovjetek kezében.

Budapest, február 8. (Saját tudósítónktól.) Baselből a Havas-ügynökség jelenti: Lenin proklamációban közli, hogy az egész Krimi félsziget a szovjetek kezén van.

A Baba Színház vasárnapi műsora.

A vasárnapi baba szinpadai vendéjátékok váradi rendezősege most kapta meg a színház igazgatóságától a vasárnap délutáni és esti két vendéjáték teljes műsorát.

Ezek szerint az előadásokon sorra kerülnek természetesen változó program szerint:

„Schubert láz” egy felvonásos operett. Schubert dalokkal. Játssák: Sándor Böske, Pataky Juci, Bársony Rózsika, Révész Zoltán. „A telefon”. Altay Margit tréfája. Játssák: Lubinszky Mancsi, Bársony Rózsika. Szécsy Ferkó. Kis darabok, jelenetek: „Ó-Dió-Mió!” Schack Béláné és Schack Manka kis játéka. Játssák: Kondor Anci, Lubinszky Lily, Szécsy Ferkó, Lubinszky Mancsi. „Czinka Panna”, álmkép. Játssák: Kalina Maja, Sándor Böske, Pataky Juci. „Az én imádságom” Gracza János, Kalina László szeniorozott jelenete. Játssák: Kalina Maja. Becsületszavamra, táncos jelenet, Tánc lecke, énekes tánc: Bársony Rózsika, Pataky Juci. Magánzámok: Porcelán baba: Kondor Anci, Aktuális strófák: Lubinszky Lily, Spanyol tánc: Pataky Juci. Ott van az én apukám is... Bársony Rózsika. Bajazzók operából részlet: Révész Zoltán, csellón kíséri Kalina László. Tapsnóta, éneki délután: Bársony Rózsika, este: Sándor Böske. Külön említjük meg, hogy Sándor Böske, a társulat primadonnája a délutáni és esti előadásokon is két külön-külön énekszámot fog szerepeltetni.

Mindkét előadás a Modern Baba Színház Nagy Endréje Szécsy Ferkó konferál és eközben leadja a legújabb pesti vicceket. A zongoránál Kalina Ilonka ül. Hogy a fenti gazdag műsorból mi kerül délután és este előadásra, azt az előadás napján a rendező bizottság állapítja meg.

Az első előadás pontban 3, a második pontban 7 órakor kezdődik a Vigadó nagytermében.

Készüljünk a békére.

Rimler Károly polgármester javaslata a közgyűléshez.

A harctereken még ugyan dörögnek az ágyuk, de erős a reményünk, hogy nemso-kára csak elérkezik a béke napja, amikor új és nagy feladatok várnak reánk. Jó előre készülnünk kell a háboru utáni időkre, mi-kor fiaink hazajönnek, hogy az ádáz tusa után a békés munkához lássanak.

Különösen a városokra vár nagy feladat, hogy a leszereléssel felszabadult munkás kezek kellő munkaalkalmakat találjanak.

Rimler Károly polgármester nagy előre-látással gondol a háboru utáni időre s el-ismerésreméltó buzgalommal törekszik arra, hogy már most munkához lásson a város és előkészítse miadazokat a dolgokat, amelyek amíg egyrészt szükségesek, másrészt alkal-masak lesznek arra, hogy a leszerelés után a hazatérők minden rázkódtatás nélkül mun-kához s ezáltal megélhetéshez jussanak.

Erre vonatkozó javaslatát, amelyet a város törvényhatósága elé szánt Rimler polgármester, az állandó választmány teg-napi ülésén terjesztette a tanács elé.

Előterjesztette ugyanis a polgármester, hogy a háboru várható közeli befejezése után nagy feladatok háramlanak a városi adminisztrációra, amelyeket már most meg-állapítani és előkészíteni szükséges, sőt el-engedhetlen feladata különösen a váro-soknak.

A háboru végével sok férfi munkás kéz szabadul fel, hazajönnek évek óta az otthon-tól távol levő emberek, akiknek gondoskodni kell munkáról.

Nézete szerint első teendője a városnak, hogy a háboru miatt elmaradt középítkezése-ket elővegyék és folytassák. Ilyen pedig van Nagyváradon elég. Mindjárt első sorban meg kell kezdeni a *közvágóhid* felépítését, amely-nek alapozását már el is készítettük; foly-tatni kell a *munkás lakások* építését, a melynek alapját már szintén leraktuk.

Gondolni kell továbbá arra, hogy a ha-zaérkező férfi munkaerők a jelenleg foglal-kozó női munkások tetemes részét kiszorít-ják a mostani foglalkozásukból. Ezek részére szintén foglalkozást kell nyújtani, ilyen mun-kák lennének a parkirozások, épületek javi-tása és főleg a különböző foglalkoztató-mű-helyek felállítása.

Elengedhetetlen kötelesség ezek mel-lett, hogy a kellő fedezetről is gondoskod-junk és pedig azzal, hogy a mostani kedvező pénzügyi konjunktúrák kihasználás-ával a nagy munkák keresztülviteléhez szük-séges tőkét már most foglaljuk le, bizto-sítsuk.

Ezek csak nagyjában felvetett eszmék, szükséges, hogy a kitűzött nagy cél el-éréséhez vezető módokzatok gondos mérlege-lés és beható tanácskozások után megáll-a-pitassanak.

Teljes programot kell kidolgozni, hogy ugy a férfiak, mint a jelenlegi munkájukból kiszorított nők továbbra munkát és meg-élhetést találjanak. A program kidolgozá-sához a város törvényhatóságát is inten-zívebben be kell vonni, hogy a tanácssal karöltve állapítsák meg a dolog végrehaj-tásához szükséges módokzatokat.

Ezen magasabb célt szolgáló javaslatá-nak keresztülvitelére küldjön ki a törvény-hatóság a saját kebeléből tiz tagot.

A polgármester javaslatát a tanács kész-séggel magáéva tette s a csütörtöki városi közgyűlés elé terjeszti.

A bizottság tiz tagjára vonatkozó ja-vaslatát a közgyűlésen terjeszti elő Rimler Károly polgármester, aki ezen előterjesz-tésével nemcsak helyes érzékéről, de gon-dos előrelátásáról és a közszükségletek iránt; gondosságáról tett újabb tanúságot.

A választójogi bizottság összeült.

A választójogi bizottság *Khuen-Héder-váry* Károly gróf elnökleite alatt megkezdte tanácskozásait.

Vázsonyi Vilmos javasolta, hogy a tár-gyalások fesztelenek legyenek és az elnök-ség a lapoknak a gyorsírói jegyzetekből ad-jon tudósítást.

Ezután *Vertán* Endre előadó terjesztette be a javaslatot s történelmi visszpillantást vetett a törvényjavaslat előzményeire s azt elfogadásra ajánlotta.

Az *elnök* kérte, hogy a javaslat tárgya-lását a mai napon szakítsák félbe s halasz-zák a legközelebbi ülésre.

A bizottság ilyen értelemben határozott. *Tisza* István gróf felszólalva kérdezte, hogy mikor fogják a választói kerületek be-osztására vonatkozó törvényjavaslatot bete-rjeszteni, s a Károly keresztetek számának megállapítását milyen szempontok alapján eszközzik?

Polónyi Géza szintén a kerületek beosztására vonatkozó javaslat iránt érdeklődött.

Teleszky óhajtja, hogy a kerületek be-osztásárs vonatkozó javaslat benyújtását mindenestre a II. szakasz tárgyalása előtti időre tegyék, mert ezen szakasz hordereje másképen meg nem ítéhető.

Hock János azon óhajtát fejezte ki, hogy a javaslat tárgyalását ne halasszák el.

Vázsonyi kijelenti, hogy a tárgyalást nem óhajtja megszakítani. A kerületek be-osztásáról szóló törvény nem áll össze-kötöttesben a választójogi törvénnyel, a kor-mánynak előbb látnia kell, hogy mi lesz a sorsa a választójogi javaslatnak. A Károly keresztetek számát a honvédelmi minisz-terium becslésére alapították.

A javaslatnak egyfolytában való tárgya-lását óhajtja.

Ezzel az ülés véget ért.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

1918. február 1-én kez-dődik új ker. tanfolyam hölgyek részére

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

BIZALOMMAL ÜDVÖZLI az új kormányt Nagyvárad.

A csütörtöki közgyűlés előkészítése.

Nagyvárad város törvényhatósági bizott-sága csütörtökön, február 14-én tartja köz-gyűlését.

A városi tanács, mint állandó választ-mány tegnap tartott ülésén, *Ember* Géza főispán elnökleite alatt készítette elő a köz-gyűlésre kitűzött ügyeket.

Bizalom a kormánynak.

A csütörtöki közgyűlésen mutatja be a városi tanács *Wekerle* Sándor miniszterel-nök beköszönő leiratát, amelyben az új kor-mány kinevezését közli a város törvényható-ságával, amelynek támogatását kéri.

Lukács Ödön polgármester-helyettes ter-jesztette elő javaslatát, amely szerint a ta-nács javasolja a közgyűlésnek, hogy mondja ki, miszerint a törvényhatóság az új kor-mányt működésében hazafias készséggel tá-mogatja s tekintettel arra, hogy a kormány programjában a magyar nemzet több irányu régi óhajainak, pl. az önálló magyar hadse-regnek megvalósítását, kulturális és szociá-lis intézmények létesítését igéri, bizalommal üdvözli s erről feliratban értesíti.

A tanács tagjai *Lukács* Ödön előterjesz-tését egyhangulag magáéva tette s bete-rjeszti a leirat kapcsán a törvényhatóság elé.

Pályázatok kiírása.

Bejelenti a közgyűlésnek a polgármester Bodó László r.felügyelő elhunytát. Bodó László mint tartalékos főhadnagy hosszú ideig küzdött az orosz harctéren s hősie-s viselkedéseért kitüntetés is nyert. Majd orosz fogságba esett s a moszkvai kórházban el-halt. Javasolja a polgármester, hogy a tör-vényhatóság elismerését és kegyeletét jegy-zőkönyvben örökítse meg, az özvegyhez pe-dig részvétiratot intézzen.

A Bodó László halála által megürese-dett rendőrfelügyelői állásra írja ki a köz-gyűlés a pályázatot s a választást az ápri-lisi közgyűlésre tűzze ki.

Javasolja továbbá, hogy az Ujfalussy Zol-tán nyugdíjazása folytán megüresedett irnok-i állásra szintén írják ki a pályázatot s a vá-lasztást az áprilisi közgyűlésre tűzzék ki.

A tanács mindkét ügyben az indítvány-nak megfelelő javaslatot terjeszt a köz-gyűlés elé.

Felszólamlási bizottság hadisegély-ügyekben.

A belügyminiszter elrendelte, hogy a meg-állapított hadisegélyek elleni fellebbezések el-bírálására egy felszólamlási bizottság alakit-tassék. A tanács javasolja, hogy a közgyűlés a bizottságba dr. Medvigy Gábor, Friedländer Ernő, Steinbach Mór, Sulyok István, Halász Gyula, Eleméry Ferencné, dr. Ágoston Pé-terné és a kir. pénzügyigazgatóság egy ki-küldöttét válassza.

Pázmány Péter-utca.

Az Uri-utcai háztulajdonosok kérelmét, hogy Uri-utca Pázmány Péter-utcának ne-veztessék el, a tanács elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek.

A közlelmezési ellenőrző bizottság ja-vaslatát, hogy az élelmezési ügyosztály sze-

mélyzetének 35 százalék háborus segély adassék, elfogadásra ajánlja a tanács.

A kéményseprők kérelmét a seprési díjak felemelése tárgyában azzal terjeszti a közgyűlés elé a tanács, hogy a díjakat 25 százalékkal emeljék.

Novák János adópénztárnok 40 éves szolgálata alkalmából előterjesztést tesz a tanács, hogy a buzgó tisztviselőnek elismerését nyilvánítsa a törvényhatóság.

A vigalmi adóról szóló szabályrendeletet meghirdetik. Weiszlovits Gyulának a mozgószínházak adótelei felemelése iránti indítványát pedig tanulmányozás végett adják ki a tanácsnak.

Szeged város átiratát önálló közegészségügyi miniszterium felállítására iránt, kiadják a közegészségügyi bizottságnak.

Ezekon kívül még néhány apróbb ügy került a csütörtöki közgyűlés elé.

A bűncselekmények szaporodni fognak.

Vád- és védbeszéd az esküdtbiróság előtt.

A nagyváradai esküdtbiróság tegnap Szölössy Gyula elnöklésével meghallgatta a playdoyer-eket, Szabó János és Ungur Mihály bűnperében, akiket rablás, lopás és betörés miatt fogtak el Körösbánlakán.

Gróf Bolza Alfonz dr királyi ügyész egy óráig tartó nagyszabású vádbeszédében a vádlottak beismerésével s a tanúk vallomásával indokolta a négy büntett elkövetése címén emelt vádat. Meglehető adatokat hozott ki a tárgyalás anyagából s nem egyszer a vádlottak vallomását fordította egymás ellen. A rablás, lopás, betörés minden esetén végigmenve, marasztaló verdiktet kért az esküdtől éleselméjű vádbeszédében, amelyet így fejezett be:

— Ilyen bűncselekmények a háboru alatt oly tömegesen fordulnak elő, hogy saját fegyvereinkre, saját erőnkre leszünk utalva nemsokára. Mi, akik ezekkel az esetekkel tömegesen hivatalból foglalkozunk, látjuk, hogy a rablás, betörés, lopás, orgazdaság mindennaposak.

A háboru áldatlan gyümölcsei ezek, amelyek a megkötendő béke elérkeztekor még jobban lognak szaporodni. Ezzel a társadalmi betegséggel szálljanak szembe az esküdtök és semmisítsék meg azt, amennyiben tőlük telik s reá alkalmuk van.

Katz Béla dr védő nem szepíti a dolgot, védenéi rossz utra tévedtek, be is ismerték. Nem egyéni felelősségről van itt szó, a bűnös a háboru, amely megteremtette a talajt az ilyen bűncselekmények számára. A fegyelem meglazult, az emberek képzeletét megmételtyezte a háboru, a négy év óta tartó gyilkolás s a vádlottak nem tudtak distingválni.

Foglalkozik ezután Schönberger Mihály tanu tévedéseivel s elmondja, hogy a két vádlottra nagy hatással volt a már azóta kiszervezett s minden bűnért meglakolt katonu, aki a malmot a stratégia elveinek megfelelő módon bombáztatta ijesztésképpen a két fiuval, mig ő rabolt.

Két vádpontban nemleges verdiktet kér azon az alapon, hogy in dubiis mitius, ha kétes az ügy, a vádlott javára döntsenek.

Markó Miklós dr védő az újságokra utal, amelyek tele vannak rablásról, lopásról, betörésről, gyilkosságról szóló hírek-

kel. A háboru felbontott minden fegyelmet, törvénytiszteletet, s a két vádlott nem tudott ellentállni egy szökött katonának, aki már a harctéren volt, életét kockára tette, az élet neki nem számított s ez vitte őket a romlásba. Taglalja a vádat és az esküdtök jóindulatába ajánlja a háborus viszonyok következtében botlott vádlottakat. Itélet ma lesz.

Levél Szent-László telepről

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Midőn levelemnek első sorát olvassa bizton azt hiszi, hogy valamely elhagyatott, messzefekvő telepes-községből hozta levelemet a pósta. Oh dehogya! Az egész hiedelméből csak az elhagyatottság gondolata való és sajnos tény is — a többi pedig csalódás.

Mi „Szent-László városának” a vasut által elválasztott egyik részének lakói kezdetjük egymás között házunk környékét így nevezni s tiltakozván a köznapi „Törkölymérő dűlő”, Farkas-telep, Nilgesz-telep és az izléstelen „Kakasváros” elnevezés ellen.

Nagyon kérem t. szerkesztő urat, legyen szives b. lapjában jelen, — s a „Szent-László-telep” mizériáiról ezuton irandó rövid leveleimnek helyt adni, hogy e szebb és jobbhangzásu elnevezés a köztudatba minél jobban átmenjen, mert: mi a városnak itt a „Szent-László-telepen” lakó, éjjel-nappal serényen dolgozó és munkálkodó; — a város részéről kellő és illő ellenszolgáltatás nélkül hagyott, de közterhekkkel annál aránytalanabban megrótt polgáris joggal elvárhatjuk az illetékes közigazgatási tényezőktől, hogy annyiunknak keserűséget okozó „Nilgesz” s gunynévek is beillő „Kakasváros” elnevezéseket családi otthonunk fölül levegyék, annál is inkább, mert ez a városnak anyagi áldozatába ugysem kerül. A név pedig, a melylyel családi tűzhelyünk környékét felruházni akarjuk a magyar történelem és a nemzet büszkesége s az elősorolt részben humoros hangzásu neveknél esztétikusabb is.

Az anyaváros pedig maradjon meg a még mindén megtírt „Pecze” s még hasonló szép elnevezések mellett.

Maradtam tisztelettel
Dr Hegedüs Károly.

A gazdálkodással foglalkozók bevonulásának felfüggesztése.

A miniszter rendelete.

A honvédelmi miniszter tegnap a következő rendeletet intézte Fráter Barnabás alispánhoz:

2550—4—1918. eln. szám.

A most bevonulásra utasított 1894-től 1900. évig született hadkötelesekre nézve felhatalmazom az elsőfoku közigazgatási hatóságokat, hogy oly egyének bevonulását, kiknek főfoglalkozása a gazdálkodás, azon esetben ideiglenesen felfüggeszessék, ha az illetők a gazdaság egyedüli munkabíró férfierői és ha az illetők bevonulása folytán a gazdaságot más rendelkezésre álló, esetleg női erő sem vezethetné, úgy, hogy annak továbbvezetése a bevonulás következtében tartósan lehetetlenné válnék.

Minden engedélyezett felfüggesztést pon-

tos indoklással a honvédelmi miniszter végérvényes döntésének kieszközlése céljából a földmivelésügyi miniszternek kell írásban bejelenteni.

Ezen jelentésben az 1899-től 1894-ig bezárolag született évfolyamoknál a honvédelmi miniszter felmentési rendeletének a száma és kelte is feltüntetendő; ezenkívül minden egyes esetben határozottan kifejezésre kell juttatni, hogy a bevonulás alól felmentett hadköteles egyén helyettesíthető-e az illető gazdasági munkára tekintetbe jövő, jelenleg katonai szolgálatban álló más egyén által; ezen helyettesítésre hivatott egyénekre vonatkozó katonai és személyi adatok pontosan bejelentendők. A bevonulás felfüggesztéséről az illetékes kiegészítő parancsnokság értesítendő.

Budapest, 1918 február 6.

Szurmay s. k.

A villamos szerencsétlenségek ellen.

A villamos szerencsétlenségek meglehetősen gyakoriak mostanában. Nem vádoljuk éppen a villamos vasutársaságot gondatlansággal, az emberek, az utasok maguk is elég gondatlanok ahhoz, hogy sajnálatos balesetek áldozatai legyeaek, azonban valamit mégis segíteni kell ezen az állapoton. A rendszabályok azért vannak, hogy azok meg is tartassanak, a menet közben való fel- és leugrások, a lépcsőn való ácsorgások a rendszabályok szerint tilosak, tehát azt nem is szabad megengedni.

Van azonban még egy abnormis dolog, amely már nagyon sok szerencsétlenséget idézett elő a villamosnál s amelyet Kolontáry János rendőrfogalmazó egy igen praktikus eszközzel igyekszik megszüntetni.

És pedig: a halálosvégű villamos baleseteket legnagyobb részben az idézi elő, hogy az első kocsirol leugró áldozat a motorkocsi és pótkocsi közé esik s a pótkocsi mentő deszkája a szerencsétlen embert maga alá vagy a kerekek alá gyüri. Ezt meglehetősen akadályozni egy igen egyszerű mentő eszközzel, amelyet Budapesten és több vidéki városban már régen használnak. Ez a szerkezet valami harmónikaszerűen mozgó vasrácsozat, amelyet oldalt a motorkocsi és a pótkocsi közé akasztanak. Mármost: ha valaki a tilalom dacára a motorkocsiból kiugrik s véletlenül visszafelé zuhan, nem esik a pótkocsi elé, mivel a vasrácsozat nem engedi, legfeljebb nekivágódik a rácsozatnak s visszapattant, ellenkező irányba és a halálos kimenetelű katasztrófától megmenekül, esetleg kisebb-nagyobb karcolás, elvéve súlyosabb természetű, de mégsem halálos végű csonttörés árán.

Ez a Kolontáry fogalmazó indítványa, egyszerű, praktikus és nem is kerülne sok pénzbe. Lehetetlen, hogy el ne fogadják.

Legujabb füzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

IRODALOM

* **Wekerle a királyvált.** Bécsből jelntik: Öfelsége ma kihalgatáson fogadta Wekerle miniszterelnököt.

* **Popovits és Serényi minisztersége.** Budapesti tudósítónk jelenti: Az Est arról értesül, hogy Popovitsnak pénzügyminiszterré, Serényinek földmivelésügyi miniszterré való kinevezése a hivatalos lap egyik legközelebbi számában jelenik meg. A két miniszter a budai várban fogja hivatali esküjét letenni.

* **A székesegyház távozó harangjai.** Az egykori öt harang helyett már csak egy függ a helyén és pedig a Káptalan-sor felőli, tehát keleti toronyban, a Mária Terézia-féle harangok közül nagyságra a második, 2230 font súlyu. A többi négy harang, Mária Terézia és egy Forgách-féle ott áll busan a székesegyház homlokzata előtt utazásra készen. Ezek tehát: a nagyharang 4130, a másik két Mária Terézia harang 1210 és 728, végre a Forgách Pál-féle harang 110 font súlyu. Mint a minap említettük, a Mária Terézia-félek 1779-ből, a Forgách-féle 1752-ből való. A távozó harangokat Széchényi Miklós gróf, püspök lefénnyképeztette, de fényképezték mások is, hogy legalább képben maradjon meg a székesegyház négy szép harangja. Még most is sokan járnak bucsuzni fölük a városból.

* **A Leányklub énekpróbája.** Szombat délután 4 órakor a Leányklub énekpróbát tart. Kérjük a tagok pontos megjelenését.

* **Meghívó.** Fontos ügyben mély tisztelettel meghívom hétfőn este 6 órára a Katholikus Kör választmányi termében a katolikus sajtó hölgybizottság tagjait, az összes kongregációk tagjait, a leányklub tagjait és a népszövetségi csoportvezetőket. *Imrik S. Zoltán, plébános.*

* **Ifjúsági mozielőadás a Kath. Körben.** A Kath. Kör és a Kath. Népszövetség csütörtöki ifjúsági moziestélye oly páratlan siker jegyében folyt le, hogy a vezetőség ma, szombaton este fél 6 órai kezdettel ismét ifjúsági mozielőadást rendez, még pedig *teljesen új, válogatott műsorszámokkal.* A moziest iránt — tekintve, hogy holnap, vasárnap nem lesz mozielőadás —, páratlan érdeklődés nyilvánul meg. Az előadás szenzációsan ígérkező műsora a következő:

1. Palkó a cseresznyésben. (Hum.)
2. Vihar a sziklákon. (Term.)
3. Kázmér kísérteteket lát. (Hum.)
4. Duczi bácsi duplán lát. (Hum.)
- 5., 6., 7. Bizánc utolsó napjai. (Dráma.)

Helyárak: földszint tagoknak 50 fillér, vendégjegy 60 fillér. Erkély tagoknak 30 fillér, vendégjegy 40 fillér.

* **Halálozás.** *Darabanth Elek* nyug. közkórházi főgondnok, élete 76. évében elhunyt. Nagy család gyászolja a széles körben ismert férfiut. Temetése vasárnap, febr. 10-én délelőtt fél 11 órakor lesz a Ritoók Zsigmond-utca 13. számú házból. Az elhunytban Darabanth Ferenc tb. rendőrfelügyelő édesatyját gyászolja.

* **Adomány a szegény gyermekek cipőjére.** Márkus Rózsika annak öröme, hogy elvesztett pénztárcája megkerült, 10 koronát adományozott a szegény gyermekek cipőjére.

* **A Leányklub klub-délutánja.** A Szociális Missziótársulat Leányklubja vasárnap délután rendkívül kedves és változatos műsorral klub-délután rendez. Az előkészületekből ítélve, ez a délután lesz az idei szezon egyik legvonzóbb társas összejövetele. Teajegy ára 2 korona.

* **Gazdálkodók bevonulásának felfüggesztése.** *Ember Géza* főispánhoz tegnap rendelet érkezett a minisztertől a gazdálkodók bevonulásának felfüggesztése tárgyában. A leirat szerint a most bevonulásra utasított 1894 től 1900. évekig született hadkötelesekre nézve a miniszter felhatalmazza az elsőfoku közigazgatási hatóságot, hogy az oly egyének bevonulását, akiknek főfoglalkozásuk a gazdálkodás, az esetben ideiglenesen felfüggesztik, ha az illetők a gazdaság egyedüli munkabíró férfierői és ha az illetők bevonulása folytán a gazdaságot más rendelkezésre álló, esetleg női munkaerő nem vezethetné, úgy, hogy annak továbbvezetése a bevonulás következtében tartósan lehetetlené válnék.

* **Méhész-délután.** A „Tiszántuli Méhészegylet” Nagyváradon a Katholikus Kör Szent László-termében 1918. évi február hó 14-én, csütörtökön délután 5 órakor hangversennyel egybekötött Méhész-délután rendez. A tiszta jövedelem egyrészét Erdély elpusztult méhészetének felsegítésére, másrészét a méhészeti irodalom és szakismertek terjesztésére szolgáló rendelkezési alap javára fordítják.

A délután műsora:

1. Üdvözlő és megnyitó beszéd. Tartja: *Gresinszky Antal* kanonok ur, egyesületi elnök.
2. Szavaltat. Előadja: *Szabó Erzsike* ur-leány.
3. Dalok. Éneklő: *Vajnovszky Vilma* ur-leány, zongorán kíséri: *Vajnoszky Árpád* ur.
4. A méhek bonctana és élete. Előadja és vetített képekkel bemutatja: *dr. Resch Ignác* temerini plébános ur.
5. Hegedű játék. Előadja: *Buday Pál* körjegyző ur.
6. Költemény. Szavaltja: *Bihari Ákos* ur, a Szigligeti-színház tagja.
7. Magyar dalok. Éneklő: *Blóz Géza* ur, zongorán kíséri: *Németh Antal* ur, hegedűn *Szilágyi Béla* ur.

Helyárak: zsölje 3 kor., támlásszék 2 kor., erkély első sor 2 kor., a többi sor 1 kor. 50 fillér. Állóhely 1 korona. Felülfizetéseket hálás köszönettel fogadnak és azokat a szaklapban nyugtázzák.

* **A rendőrség kártyarazziája.** A rendőrség tegnap délután kártyarazziát tartott az újvárosi kávéházak néhányjában, mégpedig eredménnyel. *Kolontáry János* rendőrfogalmazó, *Vass Károly* és *Méhes Lajos* detektívek tartották a razziát, sikerült nekik egy néhány szerencsejátékot játszó társaságon rajtaütöniök, az egyik kávéházban 1000 koronát foglalt le *Kolontáry János* fogalmazó a játékosok asztaláról. Mint értesülünk a kávéások zugolódnak a rendőrség kártyarazziái miatt, siránkoznak, hogy megfosztják őket legjelentősebb jövedelemforrásaiktól. A rendőrség szívét természetesen nem lágyítja meg a siránkozás, de a különfelől jövő fenyegetésfélék sem. Jól teszi, csak folytassa a razziáit, akik a rendőrség ezen törvényes alapu eljárását kritizálják, támadják, azok magát a törvényt támadják. A törvényt nem lehet megfenyegetni, akik mégis ezt teszik, azzal szóba se kell állani, józan észjárásu embe-

reknek. Sose védelmezze senki a pazardó-játékosokat!

* **A Katholikus Népszövetség vigestélye.** Megirtuk, hogy a Katholikus Népszövetség e hó 12-én este a Katholikus Kör nagytermében szenzációs sikerűnek ígérkező vigestélyt rendeznek. Minden meg van, a mi csak a sikerhez kell. Ötletes műsor, ügyes, kipróbált szereplők, elsőrangú rendező (*Losonczy Gábor*, van-e, aki e nevet nem ismeri?) és — ami a fő — általános, osztatlan érdeklődés. Mindenki siet, hogy jegyhez jusson, ajánlatos is, hogy mindenki előre gondoskodjék jegyéről. A helyárak a következők: Zsöllye 2 korona, 1—4 sor támlásszék 1 korona 50 fillér, a többi támlásszék 1 korona, erkély közepén 1 sor 1 korona 20 fillér, a többi erkélyszék 80 fillér, állóhely 60 fillér. A közönség figyelmét felhívjuk, hogy a Katholikus Kör háznagyi hivatalában kaphatók a fentartott helyek.

* **A Népszövetségi Hitelszövetkezet évi közgyűlését** február 10-én d. u. 4 órakor a saját helyiségében tartja, melyre az évtársulatok tagjait tisztelettel meghívja az *Igazgatóság.*

* **Meghívó.** A fűszerkereskedők existenciájukat közelről érdeklő kérdések megbeszélése végett f. hó 10-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor nagygyűlést tartanak a Kereskedelmi Csarnok nagypiaci területén. Erre a gyűlésre a nagyváradai Kereskedelmi Csarnok, az OMKE és a Nagyvárad és Biharmegyei Kiskereskedők Társulatának fűszerkereskedő tagjait ezuton hívja meg az OMKE nagyváradai körzetének elnöksége.

* **Nem adnak papírzacskót a városi boltokban.** A papírhiányra való tekintettel a papírzacskó beszerzése és leszállítása a legnagyobb nehézségekbe ütközik, úgy hogy előreláthatólag a közel jövőben egyáltalában nem lesz beszerezhető. Erre való tekintettel a városi hatósági üzletek úgy a lisztet, mint egyéb élelmiszereket csakis az esetben fognak kiszolgáltatni, ha a fogyasztók a vásárlás alkalmával papírzacskót, vagy annak hiányában az élelmiszerek elvitele céljából megfelelő edényt hoznak magukkal. E rendelkezésem február 9-én lép érvénybe, miéртis felhívom az igazolt vásárlókat, hogy ezen időponttól kezdődőleg az élelmiszerek átvételéhez szükséges papírzacskókat, vagy edényt hozzák magukkal, nehogy azok hiányában a kiszolgálás meglegyen nehezítve. Nagyvárad, 1918 február 7-én. *Lukács Ödön* polgármester-helyettes.

* **Adomány.** *Kálmánczhely Tivadart* főhadnagy 10 koronát adományozott a Katholikus Növédő egyesület leány kör részére, mely adományt hálásan köszöni az *Elnökség.*

* **Katonai alapítványi helyek.** Folyó év február havában több katonai alapítványi hely üresedett meg, melyekre főként a háboru alatt az ellenség által sebesülés következtében rokkanttá vált vagy elhalt IX. rangosztálynál kisebb rangban volt tisztek özvegyei és árvái pályázhatnak. Az idevonatkozó rendelet naponta d. e. 8—12-ig a cs. és kir. téparancsnokságnál (Őr-utca 5) betekinthező.

* **Ne dobja ki pénzét új ruhákért,** mert a kitünően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. *Németh Pál* Aranyas-gyógyszertárban.

Telek-utca 62. szám alatt egy nagy raktár vagy műhelynek szolgáló helyiség bérelhető. Ugyanott a házmesternő felvilágosítást ad. Telefon 416.

Színház.

Heti műsor:

Szombat délután: Tessék szellőztetni.
Szombat este: Zsuzsi kisasszony.
Vasárnap délután: Obsitos.
Vasárnap este: Ocskay brigadéros.

Délutáni előadások. Szombaton délután a műsor egyik legkedveltebb bohósága, Tessék szellőztetni! tölti be a műsort és fogja mulattatni azt a közönséget, a mely már ma zsufolt házat biztosít ennek a nálunk kitűnő előadásban színrekerülő bohózatnak. — Vasárnap délután az Obsitos kerül színre. A közönségnek ez a kedvelt magyar daljátéka ez alkalommal sem téveszt hiátást. A publikum rokonszenve most is élen nyilatkozott meg és így kétségtelen, hogy táblás háza lesz a színháznak vasárnap délután.

A Zsuzsikisasszony. Részben új szereposztással hozzák színre ma, szombat este a Zsuzsikisasszony című bájos operettet, amely egyike a nagyváradi színházi közönség legkedveltebb műsordarabjának.

Ocskay brigadéros. A színház műsorra tüste Herczeg Ferenc híres történelmi drámáját: Ocskay brigadéros, mely vasárnap este fog kivételes művészi gyönyörűséget szerezni a közönségnek.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója. — Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Képkerevezések

a legmodernebb kivitelben minden formában és színben.

ABLAKÜVEGEZÉSEK

raktáromon lévő nagy üvegekészlet miatt olcsó árban, gyorsan készülnek. Ovál keretek nagy raktára.

Modernképkerevezési vállalatnál Rákóczi-ut 10. Nyílt üzlet, a !! Széchényivel szemben. !!

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

Uj nőiszabóság!

Értesitem a t. hölgyközönséget, hogy a Markovits és Weinberger cégtől, hol 4 évig mint főszabász működtem, a mai napon megváltam és Beöthy Ödön-utca 41 sz. a. egy elsőrendű nőiszabóságot létesítettem, hol készítek elegáns utcai kosztümöket, kabátokat és francia toaletteket a legutolsó divat szerint. Kérem a hölgyközönséget, hogy új vállalatomat bizalommal támogatni sziveskedjenek.

Tisztelettel
SZABÓ LAJOS
nőiszabó.

P. i. 6315-3-1917.

Hirdetmény.

A Tüzifa Fogyasztási Szövetkezet nagyváradi cég kisajátítónak, Zichy Ödön gróf kisajátítást szenvedő, illetve Vámos Jakab bérlő ellen a vársonkolyosi iparvasut céljaira szükséges ingatlanok ideiglenes kisajátítása iránt folytatott ügyében a kir. törvényszék a kártalanítási eljárást a révi 3. számú telekkönyvi betétben 2041. és 2046. hrszámok felvett gróf Zichy Ödön néven álló ingatlanrészekre az 1881: XLI. t.c. 43., 46., illetve 76. §§-ai alapján elrendelte s a tárgyalásra és becslésre határnapul Vársonkolyos község házához és onnan a helyszínére 1918. év február hó 11-ik napjának d. e. 10 óráját kitűzte, amikor az esetleg ismeretlen helyen vagy távol levő érdekelteket ezen hirdetmény útján azzal a figyelmeztetéssel idézi meg, hogy a tárgyalásról való elmaradásuk a kártalanítás feletti érdemleges határozat hozatalát nem gátolja.

Nagyváradon, 1918. évi január hó 21. napján.

Dr. Nagy Béla s. k.,
kir. törv. bíró.

A kiadmány hitelűl:
Herczegh János,
segédhivatali tisztviselő.

MOCSÁRY SÁNDOR

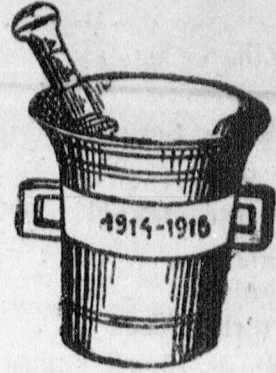
TELEFON 1404.

ZÖLDFA-ÉPÜLET, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték szerelő,
bádogos, lakatos, műszerész
és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Elektro technikai cikkek és 1/2 Wattos Wolfram szálas Tungstam-égők állandóan raktáron.

Árjegyzék!

Porcellán mozsár, üvevel	8-
Majolika gyümölcs állvány	8-
Majolika tálca fogóval	8-
Majolika cukortartó díszes	8-
Majolika gyümölcs készlet	8-
Vizes készlet csiszolt üvegből	8-
Boros	8-
Likör	8-
Söröskészlet színes aranyozással	8-
Boroskészlet színes	8-
Vizeskészlet színes	8-
Likörkészlet színes	8-
Befőtteskészlet kristály fehé	8-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	8-
Majolika fali sórtartó színes	5-
Majolika vizeskanecso színes	5-
Kenyér kosár színes üveggel	5-
China ezüst cukortartó	5-
China ezüst gyümölcs állvány	5-
Majolika virágváza színes	5-
Majolika virágfazék	5-
Majolika dísz figura	5-
Porcellán főzőlábos	5-
Porcellán főzőfazék	5-
Teáskészlet színes aranyozással	40-
Kávékészlet színes aranyozással	40-
Feketés készlet színes aranyozással	80-
Ebédőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	120-
Hideg felvágottas készlet, sz. aranyozással	20-
Mosdókészlet színes fin. díszítéssel	30-
Fali tükör színes aranyozott kerettel	25-
Asztali lámpa teljesen felszerelve	25-
Függő	25-
Teás pohár China ezüst foglalásban	8-
Teás csésze szin. finom aranyozással	8-
Kávés	8-
Köpöcsésze	8-
Főzőlábos barna tüzálló füllel	8-

Nipppek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képkerekek, Ablak üvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben !!

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, tábláüveg és díszműru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

UJSÁGKIHOORDÓNÓK

FELVÉTEKNEK

a „TISZÁNTÚL”
KIADÓHIVATALÁBAN.

Az Általános Takarékpénztár Részvénytársaság 1917-ik évi zárszámadása.

TARTOZIK

Mérleg-számla.

KÖVETEL

VAGYON	kor.		f.		TEHER	kor.		f.	
	kor.	f.	kor.	f.		kor.	f.	kor.	f.
Készpénz készlet	109595	16			Részvénytőke			1000000	—
„ intézeteknél	15805	20	125400	36	Tartalékalap			105485	—
Váltószámla			2501683	02	Nyugdíjalap			3250	—
Jelzálog kölcsön	159385	—			Takarékbetétek			1356792	71
„ törlesztés	18200	—	177585	—	Folyószámla letét			170861	69
Értékpapír és függő kamat			384486	—	Hadikölcsön lombard			570677	13
200.000 K n. é. 6 és 5 1/2%-os					Lombard kölcsön			130010	69
Magy. hadikölcs. kötvény			189347	50	Visszleszámítás			660201	—
Pénzütemzeti központ tizletész			3200	—	Engedm. jelzálog kölcsön			71922	50
Folyószámla adósok			134360	71	Ingatlan kölcsön			10000	—
Hadikölcsön adósok			467544	60	Fel nem vett osztalékok			1308	—
Ingatlan számla			78466	—	Előre beszédett váltókamatok			22209	—
Átmeneti tételek			84632	—	Nyereségáthozat 1916. évről		1939	40	
Berendezés és felszerelés			2800	—	Ezidei nyereség		49778	63	51718
Előre fizetett visszleszám. kamat			4930	—					
			4154435	75					4154435
									75

TARTOZIK

Nyereség- és Veszteség-számla.

KÖVETEL

VESZTESÉG	kor.		f.		NYERESÉG	kor.		f.	
	kor.	f.	kor.	f.		kor.	f.	kor.	f.
Kamatok:					Nyereség áthozat 1916. évről			1939	40
Takarék betét, lombard, engedm. jelzálog, ingatlan után és visszlesz. kamatok			118671	13	Kamatok:				
Költségek:					Váltó, jelzálog, folyószámla, értékpapír, ingatlan jövedelem, vegyes bevételek és pénzütemzeteknél elhelyezett tőkék után			248414	81
Tisztviselők fizetése			22670	16					
Házbér, fűtés, világítás, könyvek nyomtatványok, irodaszerek, bélyeg, sürgöny, telefondíj			15706	33					
Adók:									
Állami, városi, betétkamatadók és kincstári illetékek			20384	21					
Leírások:									
Váltókból, berendezésből és egyéb követelésekből			21204	35					
Nyereség áthozat 1916. évről	1939	40							
Ez idei nyereség	49778	63	51718	03					
			250354	21					250354
									21

Nagyvárad, 1917. december hó 31-én.

Schiff Eliás
pénztárnok.Löwinger József
vezérigazgatóBrand Jenő
főkönyvelő

AZ IGAZGATÓSÁG:

Verner Kálmán
elnökdr. Adorján Ármin
h. elnök.Fekete Sándor
Dr. Fischer Imre
Dr. Mártonffy MarcellReichard Dezső
Róthbarth Adolf Ede
Schvartz Mór

Spitzer Bernáth

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Szücs Géza
elnökFarkas István
Pollák PálSonnenfeld Adolf
Végner Mór